

„FIT4WORK“

PRIRUČNIK ZA PREDAVAČE I MENTORE U PROJEKTU „FIT4WORK“

„Povećanje zapošljivosti i socijalnog uključivanja
ranjivih skupina kroz inovativan pristup i
praktično osposobljavanje u sektoru turizma i
ugostiteljstva.“

Split, 2022.

**PRIRUČNIK ZA PREDAVAČE I MENTORE U PROJEKTU
„FIT4WORK“**

Nakladnik: Turističko-ugostiteljska škola, Split, A.G. Matoša 60, 21000 Split

Odgovorni urednik

Ivo Bilić, dipl. ing.
Ravnatelj Turističko-ugostiteljske škole u Splitu

Glavni urednik

Slaven Škrabić, Univ.spec.oec.

Recenzenti

prof. dr. sc. Smiljana Zrilić (Sveučilište u Zadru)

dr. sc. Mila Bulić (Filozofski fakultet u Splitu)

Ova publikacija izrađena je uz pomoć sredstava Europske unije.
Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i ni na koji se način ne može smatrati
da odražava gledišta Europske unije.

Digitalno izdanje: ISBN 978-953-58961-2-8

Priručnik za predavače i mentore u projektu Fit4Work „Povećanje zapošljivosti i socijalnog uključivanja ranjivih skupina kroz inovativan pristup i praktično osposobljavanje u sektoru turizma i ugostiteljstva“ jedan je od ishoda projekta Fit4Work.

Broj projekta: UP.02.2.2.03.0029

Više o projektu: <http://www.fit4work.hr>

Koordinator: Turističko-ugostiteljska škola, Split

A.G. Matoša 60, 21000 Split, Republika Hrvatska

Sadržaj

UVODNIK	V
INVALIDNOST – PREPREKE I KAKO IH SVLADATI.....	1
Mirka Brkić	
METODOLOGIJA IZRADE PROGRAMA OSPOSOBLJAVANJA I USAVRŠAVANJA – ISHODI UČENJA	17
Ivo Bilić	
MEKE VJEŠTINE – ASERTIVNO PONAŠANJE, TIMSKI RAD	33
Nataša Stefanovski	
NOVE METODE POUČAVANJA I PEDAGOŠKO – PSIHOLOŠKE VJEŠTINE POTREBNE ZA POUČAVANJE NA RADU	49
Ivana Batarelo Kokić • Ines Blažević	
NOVE METODE POUČAVANJA – ZA MENTORE U PROJEKTU	63
Ivana Batarelo Kokić • Ines Blažević	
OSNOVNE ANDRAGOŠKE VJEŠTINE	73
Ivana Batarelo Kokić	

POGLAVLJE 4

Nove metode poučavanja i pedagoško – psihološke vještine potrebne za poučavanje na radu

Ivana Batarelo Kokić i Ines Blažević

Od škole danas se očekuje da odgovori na zahtjeve šire društvene zajednice. Prvenstveno se to odnosi na prilagođavanje metoda poučavanja kako bi realizacija nastave i ishodi učenja bili što uspješniji. Kod implementacije novih metoda poučavanja, a posebice onih koji se odnose na poučavanje na radu, naglasak se stavlja na razvoj pedagoško-psiholoških vještina. Pedagoško- psihološke vještine su osnova svakoga poučavanja neovisno o kojoj se metodi radi.

Izuzetno je važno kod nastavnika razviti osjećaj za pedagoško-psihološke djelovanje, a nadalje ga educirati da kod promišljanja svoje nastave koristi metode koje kod učenika potiču komunikaciju, interakciju, empatiju, osjećaj odgovornosti, solidarnosti, socijalnu osjetljivost te vještine rješavanja problema. Za korištenje metoda koje djeluju u skladu sa pedagoško-psihološkim zakonitostima izuzetno je važno poticajno okruženje odnosno realizacija metoda u različitim socijalnim oblicima rada, a prvenstveno radom u paru i skupinama.

Poseban izazov današnjem sustavu obrazovanja je inkluzija učenika sa različitim spektrom teškoća te se kod realizacije takve nastave poseban naglasak daje na pedagoško-psihološke vještine. Kada se promišlja o poučavanju na radu tada ovaj izazov ima još šire dimenzije posebice što treba imati na umu kako će osobe koje se obrazuju u svome svakodnevnom radu i životnom okruženju dolaziti u kontakt s osobama različitih oštećenja.

Stoga je od izuzetnoga pedagoško-psihološkoga značaja upoznati se s osnovama prilagodbe i postupaka za osobe s različitim teškoćama kako bi se kroz različite aktivnosti pomoću različitih metoda osvijestio navedeni izazov te se učenike osposobilo za što kvalitetnije djelovanje u svom svakodnevnom životu.

U nastavku rada će se prikazati osnove određenih teškoća, načini prilagodbe prostora i postupaka za iste, dokumentarni filmovi, pitanja za raspravu i aktivnosti povezani sa određenim ishodima učenja pojedinih zanimanja, a sve sa ciljem što kvalitetnijega osposobljavanje učenika za djelovanje u svakodnevnom radu i životu s naglaskom na pedagoško-psihološki aspekt.

1. Osobe s oštećenjem vida

U odgojno-obrazovnom okruženju, oštećenja vida koja uključuju i sljepoću sagledavaju se kroz utjecaj na obrazovna postignuća učenika. Učenici s oštećenjima vida imaju smanjenu mogućnost slučajnog učenja iz okoline i potrebno ih je izravno izložiti ili poučavati sadržajima koje trebaju usvojiti (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka za osobe s oštećenjem vida:

- Prostor treba biti jednostavan i ne prenatrpan.
- Predmeti i potreban materijal trebaju biti uvijek na istom mjestu, a ako promijenimo njihov raspored s tim svakako trebamo upoznati učenika koji ima oštećen vid.
- Vrata moraju biti posve zatvorena ili širom otvorena.
- Učitelj/mentor ne treba napuštati učionicu bez prethodnog upozorenja.
- Kroz razgovor s učenicima, roditeljima i promatranje odrediti najbolje mjesto s kojeg učenik vidi ploču/aktivnost.
- Potrebno je paziti na refleksiju svjetla o ploču.
- Učenika koji je osjetljiv na svjetlo potrebno je odmaknuti od prozora, dozvoliti mu da nosi kapu sa šiltom ili koristi karton kojim će si praviti sjenu pri čitanju i pisanju.
- Učenika je potrebno upoznati s učionicom/radnim okruženjem i svim prostorijama i tako osigurati njegovo snalaženje u školi/radnom mjestu.
- Pri poučavanju koristiti reljefne slike koje je moguće izraditi pomoću lako dostupnih materijala kao što su špaga, pijesak, prutići i sjemenke.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Guide Dogs Victoria (2013). Blind Sight. [Video dokument]. Dostupno na:

<https://www.youtube.com/watch?v=6smkh9G3mQ4>

- Dokumentarni film o težnji za samostalnim životom četiri osobe s oštećenjima vida.

Pitanje za raspravu

- Koje je vaše mišljenje o perspektivi inkluzije učenika oštećenjem vida u našem odgojno-obrazovnom sustavu i društvu?

Aktivnost

Igra uloga

U skupini od troje podijelite uloge: pomoćni konobar, voditelj posluživanja i gost s oštećenjem vida. Odglumite situaciju u kojoj gost prilazi buffet stolu za kojim se nalaze voditelj posluživanja i pomoćni konobar i žele pomoći gostu.

Nakon odglumljene situacije analizirajte postupke postupanja s gostom s pedagoško-psihološkoga aspekta.

2. Osobe s oštećenjem sluha

Oštećenje sluha se opisuje s terminima gluhoća i naglušost. Gluhoća se definira kao oštećenje sluha u mjeri u kojoj je učenik onemogućen u obradi lingvističkih informacija kroz slušanje (s ili bez pojačanja), a učenikova obrazovna uspješnost je negativno pogođena. Naglušost se definira s obzirom na stupanj oštećenja sluha. U odgojno-obrazovnom okruženju primarna briga za učenika s gubitkom sluha je razina postignuća u područjima čitanja i pisanja (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka za osobe s oštećenjem sluha

- Učenik treba sjediti što bliže učiteljima, odnosno ne treba biti udaljen više od tri metra.
- Učitelji trebaju sjediti ili stajati okrenuti prema učeniku.
- Ne pokrivati lice knjigom za vrijeme čitanja i govora.
- Ne govoriti za vrijeme pisanja na ploči.
- Učeniku su važne geste i izrazi lica učitelja i drugih učenika.
- Umanjiti zvukove u učionici ili koristiti učionicu u tišem dijelu škole.
- Pobriniti se da učenik nosi slušni aparat ukoliko ga ima, da je aparat uključen i da su baterije pune.
- Govoriti jasno i glasno, bez vikanja i pretjerivanja.
- Koristiti jednostavne riječi i rečenice uz geste ili slike kako bi učeniku olakšali razumijevanje.
- Učeniku je potrebno praktično pokazati što se od njega očekuje.
- Učenika je moguće staviti u par s drugim učenikom koji čuje te provjeravati je li učenik razumio upute.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Tranchin, R. (1994). For A Deaf Son. [Video dokument]. Dostupno na:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=2&v=SCz14kuWLw0

- Dokumentarni film o borbi roditelja za obrazovanje sina s oštećenjem sluha.

Pitanje za raspravu

- Smatrate li da je suradnja roditelja i škole ključna za uspješnost obrazovanja učenika s oštećenjem sluha u našem odgojno-obrazovnom sustavu?

Aktivnost

Zamislite situaciju da ste zaposleni kao šef kuhinje, a pansionski slastičar je osoba s oštećenjem sluha. Zapiši sva pravila uljudnoga ponašanja u poslovnom okruženju koja bi primijenio/-la u komunikaciji s tom osobom kako bi poslovni odnos bio što uspješniji.

Nakon zapisa prezentirajte svoj uradak drugima te izvršite analizu s pedagoško-psihološkoga aspekta.

3. Osobe s poremećajima glasovno-jezično-govorne komunikacije

Komunikacija uključuje primanje, razumijevanje i izražavanje informacija, osjećaja i ideja. Govorni poremećaj odnosi se na poteškoće u stvaranju zvukova kao i na poremećaje kvalitete glasa (na primjer, promukli glas) ili tečnost govora (na primjer, mucanje) (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka za osobe s poremećajima glasovno-jezično-govorne komunikacije

- Gledati u učenika dok govori i pokazivati zanimanje za ono što govori, a ne kako govori.
- Zainteresirati učenika za razgovor.
- S učenikom govoriti polako, razgovijetno, bez užurbanosti, smirenim, sporijim tempom.
- Smanjiti stresne i napete situacije.
- Dati učeniku dovoljno vremena da izrazi svoje misli, bez obzira na njegova ponavljanja.
- Ne završavati riječi i rečenice umjesto učenika samo zato što se zna što ono želi reći.

- Zadati više pismenih zadataka.
- Omogućiti učeniku koji muca govorenje u situacijama koje mu stvaraju manje teškoće. Mnogi učenici mucaju u jednoj situaciji (usmeno odgovaranje), a ne mucaju u drugoj (čitanje na glas).
- Ne govoriti "Prestani mucati" ili " Sada sve ponovi".
- Ne govoriti što treba učiniti prije razgovora (npr. "Stani, razmisli što želiš reći.")
- Ne sugerirati učeniku korištenje lakših riječi kao zamjenu za ono što teško izgovara.
- Ne dopustiti da ga netko zadirkuje zbog mucanja.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Rolinson, D. (2017). Adam Wright: Living With a Stammer. [Video dokument]. Dostupno na: <https://www.youtube.com/watch?v=VL6jG3TMqPE>

- Dokumentarni film o mladiću koji je nadvladao mucanje.

Pitanje za raspravu

- Koju vrstu podrške imaju učenici s poremećajima glasovno-jezično-govorne komunikacije u našem odgojno-obrazovnom sustavu?

Aktivnost

Igra uloga

U paru podijelite uloge: barmen/barist i gost s poremećajem glasovno-jezično-govorne komunikacije. Odglumite situaciju u kojoj gost prilazi baru za kojim se nalazi barmen/barist i želi naručiti barsku mješavinu. Barmen/barist priprema barsku mješavinu u čaši iz koje se i konzumira poštujući želje gosta.

Nakon odglumljene situacije analizirajte postupke postupanja s gostom s pedagoško-psihološkoga aspekta.

4. Osobe s motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima

Pojam motorički poremećaji odnosi se na veliku skupinu učenika koji, iako se međusobno razlikuju, imaju zajednički izazov ograničenja mobilnosti. Kronične bolesti su stanja koja rezultiraju ograničenjima snage i vitalnosti, te nepovoljno utječu na obrazovne i radne učinke (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka

- Prilagodbe ovise o vrsti i stupnju preostalih sposobnosti. Učenicima i s lakšim motoričkim teškoćama nisu potrebne veće prilagodbe, dok će učenicima s većim teškoćama trebati brojna pomagala.
- Razmjestiti stolove i osigurati nesmetano kretanje za učenike s motoričkim teškoćama.
- Po potrebi osigurati posebnu sjedalicu i poseban radni stol.
- Fiksirati papir za pisanje ili rad.
- Po potrebi osigurati pomagalo za držanje knjige i pomagalo za listanje knjige.
- Osigurati širi prostor za pisanje ili rad.
- Poboľjšati pristup toaletu.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Yu, J. (1996). Breathing Lessons. [Video dokument]. Dostupno na:

http://www.snagfilms.com/films/title/breathing_lessons

- Dokumentarni film o novinaru koji je zbog preboljene dječje paralize većinu vremena morao koristiti željezna pluća.

Pitanje za raspravu

- Kakva su vaša saznanja o odgoju i obrazovanju učenika s motoričkim poremećajima i kroničnim bolestima u Republici Hrvatskoj?

Aktivnost

Simulacija

Zaposlio si se kao hotelski consierge za potrebe osoba s invaliditetom. U hotel dolazi gost u invalidskim kolicima. Zamisli situaciju da mu trebaš dati upute za kretanje po gradu uz pomoć plana grada vodeći brigu o potrebama gosta s invaliditetom. Odredi lokaciju na kojoj se nalazi hotel i odredište na koje gost želi otići i simuliraj način na koji mu daješ uputu.

Nakon simulacije davanja uputa analizirajte simulirano s pedagoško-psihološkoga aspekta!

5. Osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima

Snižene intelektualne sposobnosti odnose se na značajna ograničenja u intelektualnom funkcioniranju - uključuju memoriju, sposobnost generalizacije i motivaciju, te adaptivnom ponašanju - uključuju konceptualne, društvene i praktične vještine (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka za osobe sa sniženim intelektualnim sposobnostima

- Ukloniti sve što ometa pažnju - na stolu treba biti samo materijal koji je neophodan za rad.
- Smanjiti ometajuće faktore (buka).
- Učeniku omogućiti primjereno uključivanje u rad, praćenje aktivnosti i samostalnog rada te kontrolu uratka.
- S učenicom uspostaviti pozitivan, dobronamjerni odnos, pohvaliti trud koji ulaže, postaviti ciljeve u radu kako bi imao jasniju strukturu rada.
- Prilagođavati problemske sadržaje, didaktičko-metodičke postupke, zahtjeve i sredstva u radu sukladno sposobnostima učenika,
- Dozirano poticati učenikovu samostalnost u radu, omogućiti mu dulje vrijeme za rad, vježbanje i ponavljanje bitnih dijelova sadržaja uz češću provjeru njihovog razumijevanja.
- Poželjno razraditi motivacijski plan (razrađeni sustav poticajnih postupaka i aktivnosti s ciljem jačanja interesa, volje i želje učenika za provođenje planiranog rada).
- Poticati učenika i vršnjake na pozitivnu interakciju provođenjem zajedničkih aktivnosti.
- Maksimalno koristiti metodu demonstracije, crtanja i praktičnog rada pri pojašnjavanju.
- Korištenje izvorne stvarnosti kao polazišta u prikupljanju činjenica potrebnih za stjecanje znanja i razvijanje sposobnosti, uz poticanje aktivnog odnosa prema stvarnosti.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Wurzburg, G. (2001). Graduating Peter. [Video dokument]. Dostupno na:

<https://www.youtube.com/watch?v=GkD-zaJInoI&t=1705s>

- Dokumentarac prati školovanje Petera Gwazdauskasa, dječaka sa sindromom Down. U filmu je dan prikaz stručne prakse koju obavlja u okviru strukovnog programa koji pohađa.

Pitanje za raspravu

- Koje je vaše mišljenje o perspektivi inkluzije učenika sa sindromom Down u našem odgojno-obrazovnom sustavu i društvu?

Aktivnost

Zaposlio si se u poznatom restoranu, a tvoj kolega je pomoćni kuhar - osoba sa sindromom Down – osoba sa sniženim intelektualnim sposobnostima. U prvim danima svoga zaposlenja primjećuješ kako ga ostale kolege odbacuju i nerado s njim surađuju. Međutim, tvoja komunikacija s navedenim kolegom je izvrsna. Napiši sve načine na koje bi pomogao kako bi i ostale kolege prihvatile kolegu sa sindromom Down.

Nakon zapisa prezentirajte svoj uradak drugima te izvršite analizu s pedagoško-psihološkoga aspekta.

6. Osobe s poremećajima pažnje/hiperaktivnosti

Osnovna značajka poremećaja pažnje / hiperaktivnosti je ustrajan obrazac nepažnje i / ili hiperaktivnosti-impulzivnosti koji je češće izražen i teži nego što je uobičajeno među pojedincima na istoj razini razvoja (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka za osobe s poremećajima pažnje/hiperaktivnosti

- Klupe u razredu trebale bi biti organizirane klasično, u redovima.
- Bilo bi dobro da učenik sjedi blizu učitelja i blizu ploče, što je više moguće udaljeno od buke (s hodnika ili s ulice), ali bez izdvajanja.
- U učionici ne treba biti previše vizualnih podražaja.
- Učenik treba sjediti dalje od panoa, oglasnih kutaka ili prozora koji im odvrćaju pozornost.

- Na ploči ili oglasnom kutku izvjesite razredna pravila, ili prikaz nastavnih jedinica koje će se obrađivati toga dana.
- Izbjegavati fizičko premještanje učenika.
- U kutu učionice postaviti stol koji će policom biti odvojen i na kojoj će pisati TIHO MJESTO. O tome se mjestu ne smije govoriti kao o nečem negativnom niti ga se koristiti za kažnjavanje. To je mjesto gdje se učenik može otići odmoriti ili „ohladiti“.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Null, G. (2005). The Drugging of Our Children. [Video dokument]. Dostupno na:
<https://www.youtube.com/watch?v=26e5PqrCePk&feature=youtu.be>

- Dokumentarni film u kojem se propituje česta praksa prepisivanja lijekova za djecu s ADHD-om.

Pitanje za raspravu

- Kakva su vaša saznanja o odgoju i obrazovanju učenika s ADHD-om u Republici Hrvatskoj?

Aktivnost

Igra uloga

U skupini od troje podijelite uloge: šef kuhinje, kuhar i pansionski slastičar – osoba s poremećajem pažnje/hiperaktivnosti. Odglumite situaciju u kojoj šef kuhinje nema razumijevanje teškoće novoga zaposlenika, pansionskoga slastičara, a kuhar pokušava objasniti šefu problem i ukazuje i jednome i drugome kako najbolje postupati u budućem radu.

Nakon odglumljene situacije analizirajte postupke postupanja s pansionskim slastičarem s pedagoško-psihološkoga aspekta.

7. Osobe sa specifičnim teškoćama u učenju

Učenici s teškoćama u učenju obično imaju prosječnu ili nadprosječnu inteligenciju te teškoće u području čitanja i/ili matematike. Tipičan učenik s teškoćama u učenju ne postoji, pa tako pojedinac može imati visoke sposobnosti u području matematike i neverbalnom rasuđivanju, ali slabost u receptivnim i izražajnim jezičnim vještinama (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka

- Odrediti najbolje mjesto s kojeg učenik ima dobar kut gledanja na ploču ili aktivnost koja se odvija (kut koji olakšava čitanje).
- Oglasna ploča treba biti jednostavna i bez slika u pozadini - oglasi se lakše čitaju ako je tekst tiskan i ako je u boji.
- Usmene prezentacije trebaju biti usklađene s vizualnim ili grafičkim organizatorima.
- Prilikom poučavanja je potrebno prikazivati modele, demonstrirati situacije ili omogućiti aktivnost igre uloga.
- Uz temu poduke je potrebno pripremiti i kartice s kratkim podsjetnicima koje učenici mogu koristiti tijekom i nakon nastave.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Burns, C. (2009). Us and Our Education. [Video dokument]. Dostupno na:

<https://www.youtube.com/watch?v=3pQAzoVJxdY>

- Dokumentarni film u kojem je dan prikaz teškoća u učenju u školi i na radnom mjestu.

Pitanje za raspravu

- Smatrate li da nastavnici i mentori u Hrvatskoj imaju dostatne kompetencije za rad s učenicima s teškoćama u učenju?

Aktivnost

Simulacija

Zaposlio si se kao hotelski consierge za potrebe osoba s invaliditetom. U hotel dolazi gost koji ima disleksiju i disgrafiju kao specifične teškoće učenja. Zamisli situaciju da mu trebaš pomoći napisati poslovni e-mail. Napiši poslovni e-mail koristeći karakteristične jezičke izričaje u poslovnom dopisivanju, s naglaskom na oslovljavanje i pozdravljanje te ga estetski oblikuj.

Simulaciju pisanja poslovnoga e-maila kao i sami e-mail analizirajte!

8. Osobe s poremećajima u ponašanju i emocionalnim poremećajima

Učenici s emocionalnim poremećajima i poremećajima u ponašanju manifestiraju emocionalne, bihevioralne, društvene i / ili akademske značajke koje su kronične i teške i mogu nepovoljno utjecati na njihovu obrazovnu uspješnost (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka

- Ukloniti sve što ometa pažnju - na stolu treba biti samo materijal koji je neophodan za rad.
- Učenika koji ima elemente hiperaktivnosti treba smjestiti uza zid pokraj učenika bez teškoća.
- Smanjiti ometajuće faktore (buka).
- Učeniku omogućiti mjesto tako da je moguće primjereno uključivanje u rad, praćenje aktivnosti i samostalnog rada te kontrola uratka.
- S učenicom je potrebno uspostaviti pozitivan, dobronamjerni odnos, pohvaliti trud koji ulaže, postaviti ciljeve u radu kako bi imao jasniju strukturu rada.
- Prilagođavati problemske sadržaje, didaktičko-metodičke postupke, zahtjeve i sredstva u radu sukladno sposobnostima učenika.
- Dozirano poticati učenikovu samostalnost u radu, omogućiti mu dulje vrijeme za rad, vježbanje i ponavljanje bitnih dijelova sadržaja uz češću provjeru njihovog razumijevanja.
- Poželjno razraditi motivacijski plan (razrađeni sustav poticajnih postupaka i aktivnosti s ciljem jačanja interesa, volje i želje učenika za provođenje planiranog rada),
- Poticati učenika i vršnjake na pozitivnu interakciju provođenjem zajedničkih aktivnosti.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

VICE News (2014). Last Chance High. [Video dokument]. Dostupno na: https://youtu.be/n-B_kmAebbQ?list=PLw613M86o5o6Aj8MXuh9GK5ZooRpLMGBp

- Dokumentarni film o učenicima koji su izbačeni su iz drugih škola zbog agresivnog ponašanja, a mnogim su dijagnosticirani i emocionalni poremećaji.

Pitanje za raspravu

- Koje je vaše mišljenje o perspektivi učenika s poremećajima u ponašanju i emocionalnim poremećajima u našem odgojno-obrazovnom sustavu i društvu?

Aktivnost

Zaposleni ste na radnom mjestu barmena/barista. Za bar vam prilazi gost s poremećajem u ponašanju i emocionalnim poremećajima. Pokušava uz niz čaša alkohola požaliti se na svoj život pri tom izmjenjujući svoje raspoloženje i ponašanje. Napišite do koje "granice" možete ulaziti u razgovor s gostom te koje ponašanje je prihvatljivo. Također navedite neprihvatljiva ponašanja gosta i što napraviti kada do njih dođe.

Nakon odglumljene situacije analizirajte postupke postupanja s gostom s pedagoško-psihološkoga aspekta.

9. Osobe s poremećajima iz autističnog spektra

Teškoće iz autističkog spektra raznolika su kategorija razvojnih teškoća koje značajno utječu na verbalnu i/ili neverbalnu komunikaciju, socijalnu interakciju i obrazovni učinak, a najčešće se manifestiraju u djece u dobi od tri godine (Turnbull, Turnbull, Wehmeyer, Shogren, 2013).

Prilagodbe prostora i postupaka

- Osigurati stalno mjesto za rad u dijelu učionice u kojem je najmanje prilika za odvratanje pozornosti i jasno ga označiti kako bi se učenik mogao sam snaći.
- Osigurati dovoljno mjesta za individualni rad i rad u skupini.
- Prostor za rad smjestiti u dio učionice
- Osigurati prostor za osamu.
- Imati dobar pregled nad radnim područjem učenika.

- Pružiti potporu u obliku potpunog fizičkog vođenja ukoliko je potrebno ili laganog fizičkog dodira u vođenju, pokazivanja prstom, verbalnog vođenja ili pozicioniranja.
- Surađivati sa stručnjacima i roditeljima/skrbnicima i uvažavati njihove prijedloge.
- Spremnost škole, učitelja tj. prihvaćanje i razumijevanje učenika.
- Spremnost za suradnju sa stručnjakom za edukacijsko-rehabilitacijsku potporu i roditeljima.

(prilagođeno prema Krampač Grljušić i Marinić, 2007)

Dokumentarni film

Autie.org. (2012). Autie: An Autism Documentary. [Video dokument]. Dostupno na:
<https://www.youtube.com/watch?v=SRibeoE8HDA>

- Dokumentarni film o autizmu, pravima osoba s teškoćama iz autističnog spektra i neuroraznolikosti.

Pitanje za raspravu

- Koje je vaše mišljenje o perspektivi inkluzije učenika s teškoćama iz autističnog spektra u našem odgojno-obrazovnom sustavu i društvu?

Aktivnost

Zaposleni ste kao pomoćni konobar. Prilikom doručka buffet stolu prilazi dijete s poremećajima iz autističnog spektra. Njegovo ponašanje ne nailazi na razumijevanje kod ostalih gostiju restorana. Gosti očekuju pomoć od pomoćnoga kuhara da umiri situaciju. Napiši sve načine na koje bi pomogao kako bi riješio situaciju.

Nakon zapisa prezentirajte svoj uradak drugima te izvršite analizu s pedagoško-psihološkoga aspekta.

Literatura

Krampač Grljušić, A., Marinić, I. (2007). *Posebno dijete: priručnik za učitelje u radu s djecom s posebnim obrazovnim potrebama*. Osijek: Sveučilište u Osijeku.

Turnbull, A., Turnbull, R., Wehmeyer, M. L., Shogren, K. A. (2013). *Exceptional lives: special education in today's schools*. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education, Inc.

